

POLITECHNIKA KRAKOWSKA IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI

KARTA PRZEDMIOTU

obowiązuje studentów rozpoczynających studia w roku akademickim 2019/2020

Wydział Inżynierii i Technologii Chemicznej

Kierunek studiów: Technologia Chemiczna

Profil: Ogólnoakademicki

Forma studiów: stacjonarne

Kod kierunku: T

Stopień studiów: I

Specjalności: Analityka Przemysłowa i Środowiskowa, Chemia i Technologia Kosmetyków, Kataliza Przemysłowa, Lekka Technologia Organiczna, Technologia Polimerów, Technologie Środowiska i Gospodarka Odpadami

1 INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

NAZWA PRZEDMIOTU	Chemia fizyczna
NAZWA PRZEDMIOTU W JĘZYKU ANGIELSKIM	Physical chemistry
KOD PRZEDMIOTU	WITCh TCH oIS B9 19/20
KATEGORIA PRZEDMIOTU	Przedmioty podstawowe
LICZBA PUNKTÓW ECTS	8.00
SEMESTRY	3 4

2 RODZAJ ZAJĘĆ, LICZBA GODZIN W PLANIE STUDIÓW

SEMESTR	WYKŁADY	ĆWICZENIA	LABORATORIUM	LABORATORIUM KOMPUTERO- WE	PROJEKT	SEMINARIUM
3	15	15	30	0	0	0
4	15	15	30	0	0	0

3 CELE PRZEDMIOTU

Cel 1 Opanowanie wiedzy z zakresu: - podstaw termodynamiki chemicznej, - termochemii, - statyki chemicznej (tj. procesów równowagowych i przemian fazowych w układach jedno i wieloskładnikowych), - zastosowań

właściwości koligatywnych, - podstaw elektrochemii (w tym charakterystyka procesów elektrochemicznych, budowy współcześnie stosowanych ogniw, elektrod szklanych i jonoselektywnych, termodynamiki elektrolitów, etc.) - kinetyki reakcji chemicznych (w tym również kinetyki reakcji katalitycznych), - zjawisk powierzchniowych (tj. charakterystyki procesów adsorpcji i zjawiska napięcia powierzchniowego).

Cel 2 Nabycie umiejętności obliczania wielkości fizykochemicznych (np. zmian entalpii, entropii, funkcji Gibbsa) na podstawie danych standardowych, wyznaczania parametrów kinetycznych reakcji na podstawie danych doświadczalnych, etc.

Cel 3 Praktyczne opanowanie podstawowych procesów fizykochemicznych i metodyki pomiaru wielkości fizykochemicznych w ramach ćwiczeń laboratoryjnych.

4 WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1 Znajomość podstaw matematyki, chemii, stechiometrii reakcji chemicznych oraz umiejętności wykonywania obliczeń chemicznych przy pomocy kalkulatora.

5 EFEKTY KSZTAŁCENIA

EK1 Wiedza Student zna: - podstawy termodynamiki chemicznej, - procesy równowagowe i ich opis przy użyciu odpowiednich parametrów termodynamicznych, - przemiany fazowe w układach jedno- i wieloskładnikowych oraz ich praktyczne zastosowania.

EK2 Wiedza Student zna: - podstawy kinetyki chemicznej i metody wyznaczania parametrów kinetycznych reakcji chemicznych w dowolnych warunkach prowadzenia reakcji, - procesy elektrochemiczne zachodzące we współcześnie stosowanych ogniwach, zjawiska związane z przepływem prądu przez elektrolity, zjawiska korozji elektrochemicznej, budowę elektrod pomiarowych, etc. i ich zastosowania w praktyce, - procesy adsorpcji oraz ich zastosowanie w katalizie.

EK3 Umiejętności Student potrafi: - opisywać procesy chemiczne przy użyciu odpowiednich funkcji stanu, - obliczać efekty termiczne reakcji chemicznych, - obliczać zmiany entropii i entalpii swobodnej reakcji chemicznych w dowolnych warunkach prowadzenia reakcji, - obliczać stałe równowagi reakcji chemicznych i wyznaczać kryteria samorzutności procesów chemicznych, - charakteryzować równowagi fazowe przy użyciu odpowiednich diagramów fazowych.

EK4 Umiejętności Student potrafi: - obliczać szybkości reakcji chemicznych w dowolnej temperaturze, - wyznaczać stałe szybkości i rzędy reakcji chemicznych na podstawie danych eksperymentalnych, - bilansować reakcje zachodzące we współcześnie stosowanych ogniwach elektrochemicznych oraz opisywać budowę ogniw przy użyciu konwencji sztokholmskiej, - obliczać potencjały elektrod i siły elektromotoryczne ogniw galwanicznych na podstawie danych fizykochemicznych, - obliczać przewodnictwo elektryczne elektrolitów na podstawie ich składu.

EK5 Umiejętności Student potrafi: - wyznaczać zależności prężności pary od temperatury dla układów jednoskładnikowych, - wyznaczać krzywe równowagowe ciecz-para dla układów dwuskładnikowych, - wyznaczać stałe równowagi reakcji chemicznych w roztworach wodnych, - wykonywać pomiary napięcia powierzchniowego cieczy różnymi metodami, - wyznaczać izotermę rozpuszczalności w układach trójskładnikowych o ograniczonej mieszalności.

EK6 Umiejętności Student potrafi: - wykonywać pomiary lepkości oraz wyznaczać zależności lepkości od temperatury i składu dla układów jedno- i wieloskładnikowych, - wyznaczać izotermę adsorpcji z fazy ciekłej, - wyznaczać stałe szybkości reakcji różnymi metodami, - wyznaczać stałą i stopień dysocjacji słabych kwasów metoda konduktometryczna, - wykonywać pomiary pH roztworów metoda potencjometryczna, - mierzyć potencjały półogniw i siłę elektromotoryczną ogniw, - charakteryzować układy koloidalne.

6 TREŚCI PROGRAMOWE

WYKŁADY		
LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
W1	- Zasady termodynamiki, funkcje stanu i ich zależności od temperatury i ciśnienia, - Efekt Joule'a-Thomsona, - Równowagi chemiczne i kryteria samorzutności procesów chemicznych, - Przemiany fazowe substancji czystych, - Teoria roztworów, - Układy dwu- i trójskładnikowe, - Właściwości koligatywne.	15
W2	- Współcześnie stosowane ogniwa elektrochemiczne, ich budowa i siła elektromotoryczna, - Potencjały elektrod, - Elektrody do pomiaru pH i elektrody jonoselektywne, - Przewodnictwo elektrolitów i zjawiska z nim związane, - Kinetyka reakcji chemicznych elementarnych i złożonych, - Podstawy katalizy, - Zjawiska adsorpcji i jej zastosowanie.	15

LABORATORIUM		
LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
L1	- Pomiary napięcia powierzchniowego cieczy. - Pomiary równowagowej prężności pary metodą izoteniskopową. - Wyznaczanie krzywych równowagowych ciecz-para w układach dwuskładnikowych o całkowitej mieszalności metodą destylacyjną. - Wyznaczanie równowag ciecz-ciecz w układach trójskładnikowych o ograniczonej mieszalności oraz interpretacja diagramów fazowych Gibbsa. - Wyznaczanie stałej równowagi reakcji $J_2 + KJ = KJ_3$ metoda podziału.	30
L2	- Pomiary przewodnictwa słabych i mocnych elektrolitów oraz wyznaczania stałej dysocjacji słabych kwasów. - Pomiary siły elektromotorycznej ogniów i potencjałów półogniów. - Pomiary pH roztworów oraz wyznaczania równowag pH w roztworach buforowych metodą potencjometryczną. - Wyznaczania parametrów adsorpcji z fazy ciekłej. - Wyznaczania stałej szybkości reakcji hydrolizy sacharozy (inwersji) metodą polarymetryczną oraz badanie wpływu stężenia katalizatora i temperatury na szybkość reakcji. - Wyznaczania stałej szybkości reakcji zmydlania octanu etylu metoda konduktometryczną.	30

ĆWICZENIA		
LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
C1	- Obliczanie pracy i ciepła oraz zmian energii wewnętrznej, prawa Hessa i Kirchhoffa. - Obliczanie zmian entropii i potencjałów termodynamicznych. - Obliczanie stałych równowagi chemicznej i ocena samorzutności procesu. - Obliczanie równowag fazowych i stężeń równowagowych. - Analiza diagramów fazowych.	15
C2	- Obliczenia przewodnictwa elektrolitów. - Schematy ogniów i obliczanie ich siły elektromotorycznej. - Wyznaczanie rzędu i stałych szybkości reakcji chemicznych. - Przeliczanie stałych szybkości reakcji na inne temperatury.	15

7 NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

N1 Wykłady

N2 Ćwiczenia rachunkowe

N3 Ćwiczenia laboratoryjne

8 OBCIĄŻENIE PRACĄ STUDENTA

FORMA AKTYWNOŚCI	ŚREDNIA LICZBA GODZIN NA ZREALIZOWANIE AKTYWNOŚCI
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim, w tym:	
Godziny wynikające z planu studiów	120
Konsultacje przedmiotowe	10
Egzaminy i zaliczenia w sesji	4
Godziny bez udziału nauczyciela akademickiego wynikające z nakładu pracy studenta, w tym:	
Przygotowanie się do zajęć, w tym studiowanie zalecanej literatury	60
Opracowanie wyników	30
Przygotowanie raportu, projektu, prezentacji, dyskusji	30
SUMARYCZNA LICZBA GODZIN DLA PRZEDMIOTU WYNIKAJĄCA Z CAŁEGO NAKŁADU PRACY STUDENTA	254
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA PRZEDMIOTU	8.00

9 SPOSOBY OCENY

OCENA FORMUJĄCA

F1 Ocena z egzaminu z części wykładowej (ocena nabytej wiedzy)

F2 Ocena z ćwiczeń rachunkowych (ocena umiejętności obliczeniowych)

F3 Ocena z laboratorium (ocena umiejętności eksperymentalnych)

OCENA PODSUMOWUJĄCA

P1 Średnia ważona z ocen formujących (50% oceny z egzaminu + 25% oceny z ćwiczeń rachunkowych + 25% oceny z laboratorium)

WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU

W1 Semestr III: zaliczenie ćwiczeń rachunkowych i laboratoryjnych na ocenę nie niższą niż 3.00 oraz zdanie egzaminu

W2 Semestr IV: zaliczenie ćwiczeń rachunkowych i laboratoryjnych na ocenę nie niższą niż 3.00 oraz zdanie egzaminu

OCENA AKTYWNOŚCI BEZ UDZIAŁU NAUCZYCIELA

B1 Ocena przygotowania studenta do wykonania ćwiczenia laboratoryjnego przed każdym ćwiczeniem; ocena zadań rachunkowych do samodzielnego rozwiązania w domu oraz ocena sprawozdań z ćwiczeń laboratoryjnych

KRYTERIA OCENY

EFEKT KSZTAŁCENIA 1	
NA OCENĘ 2.0	poniżej 60% punktów
NA OCENĘ 3.0	60-65% punktów
NA OCENĘ 3.5	65-75% punktów
NA OCENĘ 4.0	75-85% punktów
NA OCENĘ 4.5	85-95% punktów
NA OCENĘ 5.0	nie mniej niż 95 % punktów
EFEKT KSZTAŁCENIA 2	
NA OCENĘ 2.0	poniżej 60% punktów
NA OCENĘ 3.0	60-65% punktów
NA OCENĘ 3.5	65-75% punktów
NA OCENĘ 4.0	75-85% punktów
NA OCENĘ 4.5	85-95% punktów
NA OCENĘ 5.0	nie mniej niż 95 % punktów
EFEKT KSZTAŁCENIA 3	
NA OCENĘ 2.0	poniżej 60% punktów
NA OCENĘ 3.0	60-65% punktów
NA OCENĘ 3.5	65-75% punktów
NA OCENĘ 4.0	75-85% punktów
NA OCENĘ 4.5	85-95% punktów
NA OCENĘ 5.0	nie mniej niż 95 % punktów
EFEKT KSZTAŁCENIA 4	
NA OCENĘ 2.0	poniżej 60% punktów
NA OCENĘ 3.0	60-65% punktów

NA OCENĘ 3.5	65-75% punktów
NA OCENĘ 4.0	75-85% punktów
NA OCENĘ 4.5	85-95% punktów
NA OCENĘ 5.0	nie mniej niż 95 % punktów
EFEKT KSZTAŁCENIA 5	
NA OCENĘ 2.0	poniżej 60% punktów
NA OCENĘ 3.0	60-65% punktów
NA OCENĘ 3.5	65-75% punktów
NA OCENĘ 4.0	75-85% punktów
NA OCENĘ 4.5	85-95% punktów
NA OCENĘ 5.0	nie mniej niż 95 % punktów
EFEKT KSZTAŁCENIA 6	
NA OCENĘ 2.0	poniżej 60% punktów
NA OCENĘ 3.0	60-65% punktów
NA OCENĘ 3.5	65-75% punktów
NA OCENĘ 4.0	75-85% punktów
NA OCENĘ 4.5	85-95% punktów
NA OCENĘ 5.0	nie mniej niż 95 % punktów

10 MACIERZ REALIZACJI PRZEDMIOTU

EFEKT KSZTAŁCENIA	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO SZCZEGÓŁOWYCH EFEKTÓW ZDEFINIOWANYCH DLA PROGRAMU	CELE PRZEDMIOTU	TREŚCI PROGRAMOWE	NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE	SPOSOBY OCENY
EK1		Cel 1 Cel 2 Cel 3	W1 L1 C1	N1 N2 N3	F1 F2 F3 P1
EK2		Cel 1 Cel 2 Cel 3	W2 L2 C2	N1 N2 N3	F1 F2 F3 P1

EFEKT KSZTAŁCENIA	ODNIESIENIE DANEGO EFEKTU DO SZCZEGÓŁOWYCH EFEKTÓW ZDEFINIOWANYCH DLA PROGRAMU	CELE PRZEDMIOTU	TREŚCI PROGRAMOWE	NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE	SPOSOBY OCENY
EK3		Cel 1 Cel 2 Cel 3	W1 L1 C1	N1 N2 N3	F1 F2 F3 P1
EK4		Cel 1 Cel 2 Cel 3	W2 L2 C2	N1 N2 N3	F1 F2 F3 P1
EK5		Cel 1 Cel 3	W1 L1 C1	N3	F1 F3
EK6		Cel 1 Cel 2 Cel 3	W2 L1 L2	N1 N3	F1 F3 P1

11 WYKAZ LITERATURY

LITERATURA PODSTAWOWA

- [1] | K.Pigon, Z. Ruziewicz — *Chemia fizyczna*, Warszawa, 2005, PWN
- [2] | P. W. Atkins — *Chemia fizyczna*, Warszawa, 1999, PWN
- [3] | H. Buchowski, W. Ufnalski — *Podstawy termodynamiki*, Warszawa, 1998, WNT
- [4] | H. Buchowski, W. Ufnalski — *Równowagi chemiczne*, Warszawa, 1998, WNT
- [5] | H. Buchowski, W. Ufnalski — *Roztwory*, Warszawa, 1998, WNT
- [6] | A. Kisza — *Elektrochemia*, Warszawa, 2000, WNT
- [7] | E.T. Dutkiewicz — *Fizykochemia powierzchni*, Warszawa, 1998, WNT
- [8] | S. Kurek, A. Włodarczyk — *Zadania chemii fizycznej*, Kraków, 1990, Politechnika Krakowska
- [9] | A. I. Kartuszyńska, Ch. A. Lelczuk, A. G. Stronberg — *Zbór zadań z termodynamiki chemicznej*, Warszawa, 1977, PWN
- [10] | J. Demochowicz-Pigoniowa — *Obliczenia fizykochemiczne*, Warszawa, 1997, PWN

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- [1] | A. Stokłosa — *Podstawy termodynamiki fenomenologicznej i statystycznej dla chemików*, Kraków, 1998, Politechnika Krakowska
- [2] | P. W. Atkins, C.A. Trapp, M.P. Cady, C. Giunta — *Chemia fizyczna Zbiór zadań z rozwiązaniami*, Warszawa, 2001, PWN

LITERATURA DODATKOWA

- [1] | Praca zbiorowa — *Poradnik fizykochemiczny*, Warszawa, 1974, WNT

12 INFORMACJE O NAUCZYCIELACH AKADEMICKICH

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA KARTĘ

dr hab. inż. prof. PK Roman Popielarz (kontakt: rpopiel@pk.edu.pl)

OSOBY PROWADZĄCE PRZEDMIOT

1 dr hab. inż. Roman Popielarz (kontakt: rpopiel@pk.edu.pl)

2 dr Barbara Laskowska (kontakt: bjd@chemia.pk.edu.pl)

3 dr Tomasz Lubera (kontakt: luberski@interia.pl)

4 dr inż. Marek Piątkowski (kontakt: mpiatkowski@chemia.pk.edu.pl)

5 dr inż. Joanna Ortyl (kontakt: jortyl@chemia.pk.edu.pl)

6 dr inż. Wiktor Kasprzyk (kontakt: jumper.wk@gmail.com)

13 ZATWIERDZENIE KARTY PRZEDMIOTU DO REALIZACJI

(miejscowość, data)

(odpowiedzialny za przedmiot)

(dziekan)

PRZYJMUJĘ DO REALIZACJI (data i podpisy osób prowadzących przedmiot)

.....
.....
.....
.....
.....
.....